

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۸/۲۰

ذبیح الله خوگیانی

ملی یو والی او یو موتی کیدل څه دی او څنگه یی لاسته راولی شو

ملی یو والی او همغږی یا د یو بل منل د ښه لارښود، سمی ودی او د ریښتیني پرمختگ د ارزښتونو سره برابر ملی ارزښت دی. دا په گران هیواد افغانستان کی د مثبت هڅوني او لویي لاسته راوړني دوامداره سرچینه چمتو کوي. پداسي حال کی چې ډیری فکتورونه د یو هیواد په ټولنیز پرمختگ کی مرسته کوي، خو ملی یووالی خورا حیاتي ټکی گڼل کیږی. د هیواد په دننه کی د ملی یو والی او هم غږی د راوستلو په موخه، ډیر شیان شته چی باید یاد شی، دغه لاندی ټکی ډیری اړینی دی چی له تاسو سره یی شریکوم:

زغم: دا په هیواد کی دننه د ټولو وگړو د ژوند د طرز او څرنګوالی د منلو عمل دی. په هیواد کی ډیری خلک د مختلفو کلتورونو او دودونو سره شتون لري، چې د ژوند په اړه د دوی نظریاتو او غوښتنو ته د رسیدو په اړه اغیزمن دی. د ملي یووالي د ټینګښت لپاره باید هر وگړی د هیواد ته هغه درناوی وشي چې د ایډیالوژیو د توپیرونو په اړه یی د پوهاوي وړ وي. زغم په دوو برخو ویشل کیږی، مذهبی زغم او قبیلوی زغم (دواړو ته لاندی لنډه اشاره کوم). پښتون، تاجیک، هزاره، ازبک، پشه یی، بلوڅ، ایماق او نورستانیان، هر یو په دی هیواد کی خپل ځانته کلتوری نښه او نښانی لری، تر څو چی د دوی ټولو ارزښتونو ته چی د افغانی ارزښتونو په چوکاټ کښی داخل وی او ورسره په تضاد کی نه وی، احترام و نشی، نو د ملی زغم او یو د بل د منلو د ارزښت شتون څخه به په تضاد کی یو.

قبیلوي زغم: قبایلي زغم هغه عمل دی چې د نورو قومونو د خلکو له خوا د درناوي وړ وی چې قبایل یی مستحق دي. هیڅ قومو باید له بل قوم څخه برتره او بهتره و نه گڼل شی. په دی توگه نور قومونه به هیواد کی د دویمي، دریمی ... درجې اتباع و نه بلل شی. د دی په هیواد کی د ډیری قبیلوي کړکیچ لامل شوی او تر څو چی اصلاح یی و نه شی، دا لړی به په همدی ډول ادامه لری.

مذهبي زغم: مذهبي زغم د هیواد د بنیادی زغمونو له مهمو برخو څخه دی، دا د خلکو مذهب ته د درناوي عمل سرته رسول دی. ځیني مذهبي فرقي هم دا عادت لري چې خپلو خلکو ته د خپل دین د لوړتیا ښوونه کوي، په حقیقت کی ځیني یی دا ښوونه کوي چې هر هغه ډله چې له دوی سره نه وي د دوی مخالف دی نو باید د احتمالي دښمن په توگه وگڼل شي. ډیری ترهگر چې نن ورځ پیژندل شوي د مذهبي افراطیانو محصولات دي، د بیلگي په توگه داعش، بوکو حرام. دا هغه مذهبي افراطیان دي چې د خپل دین په لوړوالي باور لري، د نورو مذهبونو اتباع وژني، ځمکی یی غصب کوي، تښتوي یی او هغه څوک چې د دوی په عقیدوی سیستم کی شریک نه دي پر هغوی ظلم کوی. ملی یووالی په داسي حالت کی وده نه شي کولی، دا د طبیعي عدالت د حاکمیت خلاف یو حالت دی چې یو مذهبی ډله په خلکو باندې وحشت او تنگڅی خپروئ یوازي دا چې دوی د بل په مذهبي عقیدوی سیستم کی شریک نه دي. زموږ هیواد کښی د مثال په توگه اهل هنود، د اسلام په چوکاټ کښی سنی او شیعه ډلی، او د نورو دینونو او مذهبونو وگړی موجود دی چی د هر یو ساتنه او د هر یو عقیدی ته احترام کول ضروری او مهم ټکی دی.

وطن دوستی: د وطن سره مینه د خپل ملت سره مینه ده. دا د ملي یووالي د پیاوړتیا یوه مهمه وسیله ده او په حقیقت کی په هیواد کی د ملي یووالي بنسټ گڼل کیږی، ځکه کله چې له خپل ملت سره د چا مینه وي، دا ډول مینه د هېوادوالو ترمنځ د ورورگلوی احساس پاری او د ورورگلوی روحیه د وگړو تر منځ پیاوړی کوي. یو وطنپاله تبعه به د ملي ودی لپاره خپل ځان یوه وسیله کړی. یو وطنپاله تبعه د خپل هیواد لپاره مرگ ته چمتو وي او د خپل هیواد د یووالي مقدسات به ساتی. سر به ورکوی خو د وطن د ساتنی سنگر به نه ورکوی.

د پاپو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنيزی بڼی پازوالي د لیکوال په غږه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکی په څیر و لولی

میلمه پالنه: په ځانگړې توگه میلمه پالنه د اجنبیانو سره د ملي یووالي د ودې لپاره یوه لویه اړتیا ده، د شاوخوا خلکو، په ځانگړې توگه د اجنبیانو سره مینه او مهربانی بنودل دي، او له خلکو سره میلمه پالنه، په ټولنه کې یو ښه تاثیر په گوته کوي. د هیواد د خلکو میلمه پالنه به تل دوی دی ته اړ کړي چې د نورو خلکو سره متقابل عمل وکړي او دا د ښه راغلاست، ورین تندي، او د میلمه پالني د دود لري به په پرله پسې توگه دوام لري.

تبعيض نه لرل: له تبعيض څخه پاک ژوند کول هغه عمل دی چې د نورو خلکو سره د دوی د قوم، رنگ، توکمونو، او نورو له امله د اړیکو څخه ډډه کول عملی نه شی. په هیواد کې د هیوادوالو تر منځ د تبعيض موجودیت د ملي یووالي د نشتوالي اصلي لامل ګرځیدلی شی. دا ځکه چې کله چې د خلکو یوه ځانگړی فرقه باندې چې په دوامداره توگه د نورو لخوا تبعيض ورسره کېږي، هغه فرقه یا د قبیلې وګړي په هیواد کې د ناامنی احساس کوي او وروسته یې په زړه کې د نفرت د پیدایښت سبب ګرځي چې دا به خپله د نورو ځنډونو د جوړیدو سبب ګرځي.

د بین الاقوامی ودونو هڅول: د ملي یووالی د هڅولو له غوره لارو څخه یو د ځوانانو او پیغلو ترمنځ د بین الاقوامی ودونو ترویج دی. کله چې نورو توکمونو او قبايلو څخه د خسارو قبیلې جوړه شي، دا به داسې اړیکې رامینځته کړي چې د عمرونو لپاره به په نیک شکل دوام وکړي. دا د وینې د شریکولو له لاری د هیواد د وګړو د سره رانږدې کولو تر ټولو غوره لاره ده. دا به د افغانستان د درنو قومونو د خلکو یوه مدغمه قبیله رامینځته کړي چې د قومي جګړو او ناخوالو په صورت کې په خنثي ډول له مورچل نیولو څخه یو د بل په مخالفت کېږي. دا به د هیواد په دننه کې د راتلونکي نسلونو لپاره د سولې راوستل په اوږد مهاله ډول خورا آسانه کړي. کله چې د بین الاقوامی ودونو نکاح تړل کېږي، دا د دوو قبايلو او ډلو ترمنځ د اړیکو په ټینګولو کې خورا ډیر مرسته کولی شي.

ناقلیدل: په هیواد کې د مختلفو اقوامو په نورو سیمو کې د میشتېدنې هڅونه ډیر یو اړین کار دی، کله چې خلک نورو سیمو ته د اوسیدو لپاره سفر کوي او د ناقلینو په شکل هلته کډه کوي، دا د دوی د کوربه قومی ډلې په اړه د ډیرو شیانو د درک او پوهاوی سبب ګرځي، د بیلګې په توگه د ځینو قومی چلندونو پوهاوی، د دوی د کلتورونو او دودونو پوهه. دا د اقوامو تر منځ د افهام او تفهیم د لاری د آسانولو لویه کرښه بلل کېږي.